

Què fer a Argelaguer

1 - Antic edifici de les Escoles d'Argelaguer

Edifici fundat en temps de la República a través de la Generalitat de Catalunya. La seva construcció, dirigida per l'arquitecte Rafael Sánchez Echeverría, es va iniciar l'any 1929 i es va finalitzar el 1931. L'any 1931, durant la República, es va decidir construir l'escola tal com és ara. Va funcionar fins a l'acabament de la guerra civil. Durant l'últim any de la guerra fou utilitzada pels republicans com a magatzem farmacèutic i en la retirada es va cremar. Entre el 1940 i el 1941 va ser reconstruïda. Fou tancada per manca d'alumnes l'any 1977. El 1987 es va tornar a obrir, fins avui. Carrer Major, 104

2 - Patrimoni arqueològic, excavacions de Can Xac

Un poblat a l'aire lliure de finals de l'època del bronze. S'hi van trobar diferents peces i útils, així com les estructures de les cabanes dels habitants de la zona. Arran dels diferents estudis realitzats a la zona (finals 2003-2004), el material que s'ha pogut recuperar és molt abundant, i va des de les grans peces senceres que responen clarament a un ús domèstic i estable de l'indret, fins a ceràmica feta a mà, fauna, malacologia i objectes metàl·lics. Es tracta d'un petit poblat de cabanes agrupades i organitzades. S'han pogut trobar els forats dels troncs que es clavaven a terra per sostenir les parets i el sostre de les cabanes. Els habitatges estaven fets de tovet i branques.

3 - Can Turrós

Hi ha una inscripció a la llinda de l'arc rebaixat i adovellat del portal que diu "*JAUMA TVROS [ornament] ME FEV ANY / 17[ornament]49*". El nucli urbà d'Argelaguer ha crescut en tres fases molt diferenciades: la part més antiga es localitza a l'entorn de l'església parroquial de Santa Maria i del castell dels Montpalau. En el transcurs dels segles XVII i XVIII es bastiren nombroses cases pel costat de tramuntana que varen ésser fetes amb carreus poc escairats. Algunes conserven llindes, damunt la porta principal, remarcables. Durant la dinovena i l'actual centúria es construï l'Argelaguer modern a cada costat de la carretera comarcal que uneix la capital de la Garrotxa amb Girona. Carrer Major, 33

4 - Via Ànnia - Camí Ral - carrer Major

Via de traçat recta, que passa per l'actual carrer Major. Molt estratègic ja que comunicava les planes empordaneses i Girona amb la muntanya. Utilitzant el curs natural del riu Fluvià mitjançant camins paral·lels. La Vall d'Argelaguer es troba en un lloc estratègic de pas. En temps antics els bascos, ibers i romans van utilitzar el curs del Fluvià mitjançant camins paral·lels. Els romans van construir una via empedrada anomenada la Via Ànnia. La via va ser utilitzada més tard pels visigots, àrabs i francs. En els temps moderns hi van passar les tropes de Napoleó el 1808 i els exèrcits facciosos dels carlins. Més endavant el 1854 es va iniciar el projecte de la nova carretera paral·lela N-260 al camí ral, molt més ampla, de grava i pedra picada que va ser un element bàsic pel desenvolupament i creixement del poble. L'autovia actual A26 passa pel nord del poble amb la construcció d'un fals túnel per reduir-ne l'impacte visual.

4 - Cal Rei

És una casa senyorial amb magnífiques sales. Es diu que, antigament, dels seus soterranis en sortien uns túnels que anaven al castell i que probablement servien de sortides d'emergència. Carrer Major, 54.

Què fer a Argelaguer

5 - Capella de Santa Anna

Capella situada a la sortida est del nucli urbà d'Argelaguer, fou restaurada l'any 1975 pels veïns del poble. És d'una nau, amb volta de canó. L'absis se situa al llevant, és semicircular i no té cap obertura o finestra. A migjorn hi ha una finestra i, e l'extrem oest, una masoveria annexionada als murs del temple. La porta d'entrada, a ponent, està adovellada i a la fusta es pot llegir "ME FESIS AÑ 1848".

L'altar major i el mobiliari complementari són fets amb elements procedents d'una premsa d'oli.

6 - Castell-Palau d'Argelaguer – Casa forta de Montpalau

Casal-palau gòtic-renaixentista refet al segle XVI. Sencer i habitat. El castell d'Argelaguer és una gran casa forta que va ser construïda a mitjans del segle XV seguint l'estil gòtic català. La seva planta és rectangular. Antigament estava voltat de muralles (hom en pot veure les restes) i de fossats que varen ser cegats per a construir-hi noves cases i carrers. Està aixecat amb carreus ben escairats als angles de la casa i essent els restants de tall més groller. La seva façana és molt austera i reflecteix els tres pisos que formaren un dia la mansió.

A la façana principal, situada a ponent, hi destaquen un finestral gòtic, tres escuts de pedra dels quals el del mig correspon al de la família Montpalau i una bonica porta dovellada. La família Montpalau s'hi traslladà, abandonant el castell proper en el qual hi havien residit durant molts segles. Fins a mitjan segle XVII van ser amos i senyors d'Argelaguer i van marcar la història del municipi.

7 - Muralles del castell

Antigues muralles del castell de Montpalau situat al centre d'Argelaguer. El castell també disposava de fossars dels quals no en queden vestigis. La part que es conserva de muralles queda en el carrer del davant, anomenat de la Muralla i a la placeta amb la portalada, que accedeix al pati del castell. És al 982 quan apareixen les primeres referències escrites que esmenten el lloc d'Argelagarios. És durant el 1400/1492, durant l'època de la baixa edat mitjana (segle XV), quan la família Montpalau va edificar l'actual castell al pla. Només s'han documentat dos dels trams de la muralla: el primer discorre paral·lel a la riera i presenta una alçada de 3,40 metres. El segon tram s'aixeca paral·lel al carrer de la Muralla i té una alçada de 3 metres. Posteriorment a la intervenció arqueològica realitzada el 2001, l'arquitecte Valentín Llaguno Lobato dirigí la restauració de la muralla.

8 - Església Parroquial de Santa Maria i Sant Damas I papa.

El portal d'entrada és d'època renaixentista, i porta la inscripció de 1573. Segueix la traça romànica amb dues columnes acabades amb un capitell d'estil corinti. El temple actual es va construir entre els segles XVI i XVIII, ja que el temple romànic del segle XII va patir greus desperfectes durant els terratrèmols del segle XV. En la construcció actual es van aprofitar diversos elements del temple anterior, com la base de l'absis. En la part baixa encara es poden identificar dues de les columnes adossades, que dividien el tambor absidal. El temple també està dedicat a Sant Damas, segons la tradició fill d'Argelaguer, que va ser elegit Papa l'any 386. Del romànic original conserva la base de l'absida, que segles més tard va ser alçada, on s'observen les restes de dues columnes que sustentaven unes arcades decoratives i un interessant pany del mur de migdia, que es troba amagat per una ampliació de 1645 i que presenta una cornisa amb mènsules, decorada amb l'estil dent de serra. El portal d'entrada és d'època renaixentista, i porta la inscripció de 1573. Segueix la traça romànica amb dues columnes acabades amb un capitell d'estil corinti.

Què fer a Argelaguer

9 - Capella de Xivella o de Sant Sebastià

Capella construïda a mitjan s. XVI. Actualment no consta com església i la seva nau és utilitzada com a magatzem. Conta la tradició que a mitjan s. XVI, la pesta feia estralls als pobles de Girona. La gent d'Argelaguer va fer la promesa a Sant Sebastià, advocat i protector contra la pesta, que si no arribava al poble es construiria una capella dedicada al seu nom. La pesta va arribar fins a Besalú i va parar. El 1562 es va construir la capella en un aire senzill i popular. Al cap d'un temps acompanyat de Sant Sebastià s'hi va afegir Santa Llúcia i Sant Grau. La missa per la diada del sant es va celebrar fins a finals dels anys 1960. L'any 1980 la capella, ja totalment abandonada, va ser venuda al propietari del mas Rafelic. D'aquesta ermita només es conserva un mur on s'hi troba una imatge de Sant Sebastià. Els sants van ser traslladats a l'ermita del Guilar.

llevat de la que es va en molt mal estat de conservació.

10 - Santuari de Santa Maria d'Albis del Guilar

Aquest petit edifici va ser creat com a capella del castell del Guilar que havia fundat el cavaller Simó de Balbs l'any 1334 arran d'unes promeses de vot, sota l'advocació de Santa Maria. Va ser erigida entre final del 1100 i principi del 1200 pels Senyors d'Albis. La Capella és d'estil romànic i dedicada a Santa Maria. Se sap que es va fer una ampliació cap als segles XVII o XVIII. Davant la porta d'entrada hi ha un pòrtic. Existeix un document que ens certifica que el segle XIX ja estava construït.

11 - Mas Espoella

Gran casa pairal ubicada dalt d'un pujolet en els límits del terme d'Argelaguer amb el de Sales de Llierca.

De planta quadrada i teulat a quatre aigües amb un colomar central més elevat. Disposa de baixos i dues plantes. L'accés a la casa es realitza pel costat de llevant, lloc on s'hi poden veure les pallisses i una eixida a nivell del primer pis. Les obertures són distribuïdes geomètricament. A la façana de migdia veiem cinc balcons al primer pis i quatre finestres al segon. Va ésser bastida amb pedra poc treballada, emprada per fer els cantons. Els murs varen ser emblanquinats i estan

llevat de la que es va en molt mal estat de conservació.

12 - Les cabanes d'en Garrell

Anomenat també parc de Can Sis Rals. Es tracta d'un indret amb torres, cabanes, laberints i ponts construïts amb branques i fustes amb les mans del seu creador Joan Pujiula.

La construcció de l'autovia que passa pel cantó, va obligar a desmuntar totes les construccions i muntar-les al lloc que ocupen actualment.

13 - Paratges i marges del riu Fluvià

Paratges que es troben resseguint el Fluvià i que tradicionalment han estat utilitzats com a horts. Diversos camins porten al voltant de diferents rierols formats pel Fluvià al seu pas per Argelaguer.

Entorn de la resclosa d'en Bassols.

14 - Font de la Puda

Paratge al costat del riu Fluvià i de la font Puda. Es troba a la frontera del terme municipal de Sant Jaume de Llierca.

Què fer a Argelaguer

15 - Ermita de Santa Magdalena de Montpalau

Temple romànic de nau amb coberta amb volta de canó i absis semicircular amb finestra cega. La porta d'entrada és a ponent i té un campanar d'espadanya. Fou construït pels senyors de Sales a començaments del s. XIII. Construcció de planta rectangular, amb una nau coberta amb volta de canó, amb absis semicircular a llevant. Hi ha cornises de pedra a l'absis i a les parets laterals. Un porxo al costat de ponent, refet el 1983-1984, aixopluga la porta principal. Té campanar d'espadanya d'un sol ull i teulat a dues aigües formant part de la façana.

Es va construir al costat del castell de Montpalau del qual només en queda una torre i restes de muralla.

16 - Pou del glaç

Construcció cilíndrica feta en pedra i gran part soterrada que servia per conservar el glaç. A Argelaguer n'hi trobem dos que es creu que serien del segle XVIII. El primer pou situat al costat esquerre del torrent d'Orriols. Amb un gruix de paret de 0,6 m fet de pedra, un diàmetre exterior de 6 m i una profunditat de 5,5 metres. Orientat cap al sud-est hi conserva part de l'entrada de 0,9 m d'amplada.

L'altre pou se situa en un extrem del municipi al marge dret de la riera de can Palomer també de forma cilíndrica, amb un diàmetre superior de 7,5 m. i una profunditat actual d'uns 7 metres. El gruix de la paret és de 0,6 m i construït amb pedres grans sense escairar. La producció del glaç era molt important, ja que feia la funció de frigorífic natural. La seva activitat començava als primers freds de l'hivern fins al febrer, es desviava l'aigua cap a uns compartiments d'uns 20 cm de fondària i, un cop l'aigua es glaçava se serraven els blocs, d'uns 100 kg i es baixaven amb cordes al fons del pou i per separar-los es posaven branques d'alzina.

Llocs visitats:

<http://www.argelaguer.cat/>;

<http://lagarrotxa.net/>;

<http://inventaripatrimoni.garrotxa.cat/>;

<http://calaix.gencat.cat/>;

<https://ca.wikipedia.org/>;

Enllaç mapa punts d'interès:

<https://drive.google.com/open?id=1W-gHkjMyoDymbkV4nWYOjLwIhNfhsEsU&usp=sharing>

Què fer a Argelaguer

